

Алдабаєва В.С., valya.aldabaeva@gmail.com
Карпунь О.В. karpun@ukr.net
Науковий керівник Карпунь О.В.
канд. економ. наук, доцент
Національний авіаційний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЛОГІСТИКИ ПРОЕКТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Анотація

Дана стаття присвячена вивченню поняття «проектна організація» та її ролі в сучасних умовах, як компанії-аутсорсера з надання «проектної продукції», тобто послуг управління проектами. Крім того, в даній статті досліджується можливість та доцільність застосування логістики в даних компаніях, а саме логістичного підходу до управління проектними організаціями.

Abstract

This article focuses on the study of the definition of «project organization» and its role in current conditions, as an outsourcing company for the provision of «project products», that is project management services. In addition in the article, the possibility and advisability of using logistics in these companies is investigating, that mean the logistic approach to managing project organizations.

Ключові слова: проектна організація, проектна продукція, логістика проекту, логістика проектних організацій.

Вступ

Відносно нещодавно поняття аутсорсингу досить щільно увійшло в життя бізнесу. Аутсорсингова схема забезпечення окремих функцій виявилася досить зручною в усіх відношеннях: замовник отримує кваліфіковану підтримку, позбавляється від головного болю, пов'язаного з вибудовуванням / налагодженням непрофільних процесів, отримує можливість концентрації на основному бізнес-напрямку, що в кінцевому підсумку підвищує його конкурентоспроможність [4]. Багато компаній для себе вже прийняли рішення про перехід на аутсорсингові схеми роботи, наприклад, при організації транспортування, складування, підтримки ІТ-інфраструктури та багатьох інших допоміжних функцій.

Передача на аутсорсинг функцій управління проектами поки що не настільки поширена. Але попит породжує пропозицію, і на ринку України почали активно з'являтися проекти організації, предметом діяльності яких стало виробництво на замовлення та реалізація проектної продукції.

Проте, проведений аналіз літературних джерел [1, 2, 3, 6, 7, 8] показав відсутність єдиного підходу до визначення поняття проектної

організації, її функцій, а також можливості застосування логістики в діяльності проектних організацій.

Постановка задачі

Метою даної статті є дослідження поняття «проектна організація» та розробка концептуальних підходів щодо застосування логістики в діяльності проектних організацій.

Методологія

Методологічною основою для написання статті виступили аналіз та синтез, індукція та дедукція, а також діалектичний метод дослідження.

Результати дослідження

Проведений аналіз існуючих підходів до визначення поняття «проектна організація» (табл. 1), показав, що загалом існують два основних трактування даного терміну: як тимчасової організаційної структура, сформованої для досягнення конкретної, чітко окресленої мети (проекту) та як постійної організації, яка розробляє будівельні, організаційні, технічні і технологічні проекти (рішення).

Отже, з точки зору першого підходу, сферою діяльності проектною організацією може бути будь-яка галузь економіки, що потребує в даний конкретний момент часу вирішення певної виниклої проблеми (розробки проекту). Але при цьому дана організація діє на непостійній основі.

Інша точка зору передбачає, що сферою діяльності проектною організацією може бути лише будівельна галузь, при цьому діяльність даною організацією – постійна.

На нашу думку, сучасні умови ведення бізнесу вимагають поєднання двох даних підходів. А отже, ми пропонуємо розглядати проектну організацію, як організацію, що функціонує на постійній основі та здійснює за договором підряду на виконання проектних робіт і за завданням замовника розробку передпроектної, проектною і робочою документації, а також виконання інших робіт і послуг, пов'язаних з вирішенням конкретно поставленою задачі.

На справедливості даного визначення вказує той факт, що на сьогоднішній день існують проектні організації, які функціонують на ринку як постійні суб'єкти, сфера діяльності яких виходить далеко за межі лише будівництва споруд, а саме: консалтингові компанії (які також можна розглядати як різновид проектних організацій), проектні організації з авіабудування, автомобілебудування, дизайну інтер'єрів тощо.

Нам також близька думка, що під «проектною організацією» можна розуміти організацію, основна діяльність якої полягає у виконанні проектів, в яких суттєвою статтею витрат є витрати на персонал [3].

Таблиця 1 – Аналіз основних визначень поняття «проектна організація»

Джерело	Визначення
Великий економічний словник [1]	Організація проектна: 1. Тимчасова організаційна структура, яка формується для досягнення конкретної, чітко окресленої мети (проекту). 2. Постійна організація, яка розробляє будівельні, організаційні, технічні і технологічні проекти (рішення).
Вікіпедія [2]	Проектна організація – це різновид господарських організацій, які входять до будівельного комплексу країни, регіонів, галузей народного господарства і предметом діяльності яких є виробництво на замовлення та реалізація проектної продукції.
Мескон М., Альберт М., Хедоурі Ф. [6]	Проектна організація – це тимчасова структура, створювана для рішення конкретної задачі. Сенс її полягає в тому, щоб зібрати в одну команду самих кваліфікованих співробітників організації для здійснення складного проекту у встановлені терміни з заданим рівнем якості, не виходячи за межі встановленої кошторису.
Русецька О.В., Трофимова Л.А., Песоцька Є.В. [7]	Проектна організація – це тимчасова структура, створена для досягнення конкретної мети. Ідея в тому, щоб зібрати в одну команду найталановитіших працівників організації і доручити їм реалізацію складного проекту з дотриманням вимог щодо термінів, якості та витрат.
Словник-довідник термінів нормативно-технічної документації [8]	1. Проектна організація – організація, незалежно від форми власності, що виконує проектні роботи для будівництва, реконструкції, ремонту, ліквідації об'єкта. 2. Проектна організація – організація (бюро, фірма), що здійснює за договором підряду на виконання проектних робіт і за завданням замовника розробку передпроектної, проектної і робочої документації, а також виконання інших робіт і послуг, пов'язаних з проектуванням будівель і споруд.

Проте, не дивлячись на різний підхід до визначення поняття «проектна організація», подальший аналіз виявив, що більшість науковців [1, 2, 6] дотримуються схожих точок зору щодо поняття «проектна продукція», а саме, що це специфічні результати інтелектуальної та фізичної праці колективів проектних організацій чи фізичної особи-підприємця, матеріальним виразом якої є закінчені інвестиційні проекти, окремі види та комплекси робіт та інші результати діяльності, виконані відповідно до норм проектування та договірних умов і прийняті замовником. Також науковці одностайно стверджують, що проектна продукція неоднорідна.

Проведені дослідження показали, що поняття «проектна організація» – це не новий термін для вітчизняного ринку. Проте, класичні проектні організації радянської епохи (науково-дослідні інститути, конструкторські бюро, тощо), по суті, не мали проблем з управлінням економікою. Галузеві міністерства затверджували план робіт (тобто певних «тем») на черговий рік, а також штат і фонд заробітної плати. Економічна самостійність зазначених проектних організацій реалізовувалася через виконання госпдоговірних робіт для окремих підприємств і організацій, при цьому обсяг таких робіт був, як правило, невеликий [3].

Діяльність сучасних підприємницьких структур характеризується зростанням складності і різномірності завдань, що стоять перед ними, що обумовлено станом ринкового середовища і необхідністю пошуку нових резервів підвищення ефективності. Поряд з керуванням функціональною діяльністю виникає необхідність управління рішенням окремих комплексних завдань по реалізації масштабних заходів – проектів [3, 5].

У нових умовах господарювання з'явилися нові проектні організації, які не мали аналогів в радянську епоху: дизайнерські бюро, маркетингові і PR-агентства, аудиторські, оціночні та консалтингові компанії тощо. Відповідно повинен змінитися і підхід до управління цими організаціями.

Аналіз показав, що, наприклад, Американський інститут управління проектами (Project Management Institute) характеризує управління проектами як галузь управління, спрямовану на застосування доступних знань, умінь і навичок для задоволення потреб і очікувань замовників проектів [5, 9]. Вітчизняні фахівці внесли певну конкретику, визначаючи управління проектами як «методологію організації, планування, керівництва, координації трудових, фінансових і матеріально-технічних ресурсів протягом проектного циклу, спрямовану на ефективне досягнення його цілей шляхом застосування сучасних методів, техніки і технології управління для досягнення визначених у проекті результатів за складом і обсягом робіт, вартістю, часом, якістю і задоволенням учасників проекту» [9, с. 27].

В даному визначенні закладено так званий процесний підхід до управління, тобто управління проектами описується через процеси, з яких воно складається, та їх взаємозв'язок. При цьому процеси співвідносяться із загальними функціями управління. Однак процесний підхід має й інший аспект, який передбачає управління технологічними, комерційними та іншими процесами, що забезпечують досягнення цілей проекту в послідовності етапів виконання робіт за проектом. І цей аспект стає найбільш актуальним для застосування логістики.

Викладене вимагає того, щоб розрізняти «управління проектами в логістиці» та «управління логістикою проекту» відповідно до того, як різняться «логістичні проекти» і «проекти з логістичним забезпеченням».

На нашу думку, як логістичний інвестиційний проект можна розглядати, наприклад, проект спорудження складу, терміналу та інших об'єктів логістичної інфраструктури. При цьому проектом з логістичним забезпеченням буде, наприклад, проект будівництва житлового будинку, виконання якого вимагає застосування всього методичного та організаційного арсеналу логістики.

Потенційні можливості використання логістики в управлінні проектами, тобто в управлінні проектними організаціями обумовлюються наявністю безлічі поточних процесів, які потребують управління. Це, в свою чергу, дає можливість сформулювати концептуальні основи логістики проектних організацій, зображені на рис. 1 [на основі 5].

Рис. 1 – Концептуальні основи логістики проектних організацій

Таким чином, можна стверджувати, що по суті, логістичний підхід до управління проектами проектних організацій повністю відповідає системному підходу до управління проектами в галузі забезпечення. Однак реалізація концепції логістики в управлінні проектними організаціями є значно ширшою, ніж просто управління ресурсами проекту, – це стратегічна концепція управління проектом на основі системного підходу.

При цьому найважливішими завданнями логістики проектних організацій можна вважати [на основі 5]:

- створення інтегрованої системи управління матеріальними потоками на основі інформаційних потоків;
- розробка методів управління рухом ресурсів і контролю матеріальних потоків;
- визначення стратегії і технології фізичного розподілу ресурсів по роботах проекту;
- прогнозування обсягів поставок, перевезень і складування;
- оптимізація технічної та технологічної структур транспортно-складських комплексів тощо.

Отже, загальна мета логістики проектних організацій співвідноситься зі створенням ефективної системи управління матеріальними, фінансовими, інформаційними, сервісними та іншими потоками даної організації. У той же час концептуальна ідея логістики проектних організацій – це досягнення з найменшими можливими в даних умовах витратами найбільшої пристосованості підприємства до мінливої

ринкової середовищі, розширення масштабів ринкової присутності і отримання переваг перед конкурентами.

Висновки

Наукова новизна даної статті полягає у формуванні нового визначення поняття «проектна організація», як організації, що функціонує на постійній основі та здійснює за договором підряду на виконання проектних робіт і за завданням замовника розробку передпроектної, проектної і робочої документації, а також виконання інших робіт і послуг, пов'язаних з вирішенням конкретно поставленої задачі. Було зазначено, що у нових умовах господарювання з'явилися нові проектні організації, які не мали аналогів в радянську епоху, а отже до управління цими організаціями необхідно застосовувати новітні підходи, зокрема основані на засадах логістики.

Література:

1. Великий економічний словник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://big_economic_dictionary.academic.ru/.

2. Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

3. Економіка проектної організації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://easy-code.com.ua/2012/08/ekonomika-proektno%D1%97-organizaci%D1%97-kommerciya-rizne-statti/>.

4. Козодаєв М. Аутсорсинг управління проектами: що повинен знати Заказчик и уметь Поставщик. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://iteam.ru/publications/project/section_37/article_4312.

5. Логистика и управление цепями поставок / под. ред. В.В. Щербакова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/58829/logistika/logistika_ta_upravlinnya_lantsyugami_postavok.

6. Мескон, М. Основы менеджмента / М. Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоурі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/biznes-43/index.htm>.

7. Русецька, О.В. Теория организации / О.В. Русецька, Л.А. Трофимова, Є.В. Песоцька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/65516/menedzhment/teoriya_organizatsiyi.

8. Словник-довідник термінів нормативно-технічної документації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://normative_reference_dictionary.academic.ru/.

9. Управління проектами: навч. посібник [Текст] / І. І. Мазур, В. Д. Шапіро, Н. Г. Ольдерогге, А. В. Полковников. М. : Омега-Л, 2009. – 664 с.